Metin Toker'in not defterinden

1973'ün TÜRKİYESİNDEN ÇİZGİLER

GALATASARAYLILAR

ETRAFINIZDA Galatasaraylıların ne kadar çoğaldığının farkında mısınız? «Galatasaraylı» derken, şüphesiz, Galatasaray lisesinden mezun olanları, Galatasaray Lisesinde okuyanları, Galatasaray Kulübünün üyelerini kastetmiyorum. Onların bir günden ötekine, göze batarcasına artmalarının imkânı yoktur. Galatasarayın taraflarından, sempatizanlarından bahsediyorum. Ahbap çocuklarıyla konuştuğumda, «Nerelisin?» diye sorunca, artık daha çok «Galatasaraylıyım!» cevabını alıyorum. Stadyumlarda sarı-kırmızılı bayrakları açanların, sarı-kırmızılı renkler için tezahürat yapanların, tribünlerde Galatasaraylı kümelerin devleştikleri açıkça görülüyor. Gazetelerin spor sayfalarında bir tek isim var: Galatasaray.

En büyük, en güçlü ve de en efendi!

İngilizlerin bir sözüne bayılırım: «Hiç bir şey, başarı kadar büyük başarı sağlamaz!» Bir İngiliz antrenörün teknik yönetiminde, ama okullu Galatasaray idarecilerinin, Selâhattin Beyazıt'ların, Mustafa Pekin'lerin, Turgan Ece'lerin verdikleri ruh içinde Galatasaray futbol takımı üçüncü şampiyonluk yılını da, en yakın ve en eski rakibi Fenerbahçeden o kadar ilerde kapattığı şu sırada Galatasaraylılık ülke içinde doruk noktalarından birine erişmiş bulunuyor. Halk Galatasaraylıları «Şampiyon!. Şampiyon!.» diye, avuçlarını patlatırcasına alkışlıyor, çalışmanın, azmin, disiplinin meyvası olan bu zaferi, hasretini çektiği, her zaman kolay bulamadığı bir nesne olduğu için sevgiyle bağrına basıyor.

«Şampiyon!. Şampiyon!.»

Bizim zamanımızda, tribünleri biz doldururken, yani benim çocukluğumda, gençliğimde —ki, o zaman Galatasaraylıların yeri sol tribünlerdi ve hep, stadyumda azlık olurduk, gene de şevkle, inanarak gösteri yapardık— bağırtımız alafranga «Re... Re... Re... Ra... Ra... Ra... Gassaray... Gassaray... Cimbombom» idi. «Halka dönük» Fenerbahçeliler ise düpedüz «Ya... Ya... Ya... Şa... Şa... Şa... Fenerbahçe çok yaşa» diye bağırırlardı.

Taksim stadyumunda ilk maç seyredişlerim, okuldan bir Galatasaraylı olan babamın omuzlarında olduğu için hatırlarım, bundan kırk yılın ötesinde Galatasaraylılar çok şık, sarı-kırmızılı ceketlerle sahaya çıkarlar, seremoniden sonra bunlardan sıyrılırlardı ve bu, bir zarif yenilikti. Galatasarayın Türkiyeye getirdiği bir çok yenilik gibi bir tanesi. Belki en önemsizi. Bir futbolcu vardı: Eldivenle oynardı. O da, «Galatasaray mondenliği». Galatasaraylılar hep, biraz «monbey» olmuşlardır. Bundan dolayı da, temelinde çekememezlik bulunan bir alaya uğratılmışlardır. Ama bilir misiniz ki Çanakkale savaşlarında canlarını kahramanca, vatan için veren genç yedek subaylar arasında Galatasaraylılar azımsanmayacak çoğunluktular.

İngiliz imparatorluğunu da Eton'lu centilmenler yapmışlardır. Kahramanlığın iki türlüsü vardır: Tabiattan geleni ve yetiştirilmeden geleni. Bu ikincinin daha bir saygıya değer tarafı bulunduğunu inkâr mümkün müdür?

BUGÜNKÜ Galatasaraylılar şampiyon olunmayan, hattâ «kardeş harpleri» dolayısıyla Galatasaray adının ortadan kaldırılmasına çalışılan ve Galatasarayın mahalle takımları önünde mağlûbiyete uğradığı acılı günleri acaba hatırlarlar mı? Bir bölünme olmuştu ve Galatasarayın karşısına bir kısım, gene Galatasaraylılar, renklerinden ayrılamaksızın, fakat «Ateş-Güneş» adı altında çıkmışlardı. Zengindiler. Paralı takım kurmuşlardı. Belki de ilk, açık profesyonellik. Rakip takım oyuncularını da satın alırlardı. Belki de ilk, açık şike.

Okulda, küçük yüreklerimiz nasıl kan ağlardı! Galatasarayın bu güneş ile ilk maçına ceplerimiz ayvalarla dolu olarak büyüklerimizce götürülmüştük. Sol tribünleri, büyüklerin rehberliğinde doldurmuştuk. Sonra da «hainler»e, ayvaları fırlatmıştık. İsimleri «Ayva» kalmıştı O ilk maçta, onları yenmiştik de..

Zaten bir süre sonra «Ateş-Güneş»likleri de, «Ayva»lıkları da kendi Galatasaraylılık ruhları önünde erimişti ve Galatasaray gene bir ve beraber olmuştu. Ruhlar kültürle, bilgili inançla, iyi ve sağlam yetişmeyle, bir manevi havayla perçinlenince yenilmez kuvvet kazanıyorlar.

Galatasaraylıların birbirlerini sevmeleri, birbirlerini tutmaları, birbirlerine meşhur bağlılıkları bir takım ortak değerleri paylaşmalarının sonucu değil de, nedir? Bu değerler bugün medeni batının da ortak değerleridir ve Galatasaraya verilen «Batıya açılan pencere» adı bundan dolayı bir gerçeğin ifadesidir.

Ne var ki haylidir, bu pencereden okula giren rüzgâr eskisi kadar canlı, kuvvetli, renkli ve sağlam değildir.

Fransız «ders nazırları»ndan, Fransız öğretmenlerden söz ediyorum.

FRANSA bugünlerde, Fransadan tanıyıp bildiğim çok kıymetli ve Fransanın Türkiyeyle çok iyi ilişki içinde olmasını içtenlikle isteyen, modern anlayışa sahip bir diplomatını Türkiyeye büyükelçi olarak göndermiş bulunuyor. «Modern anlayış» diyorum, çünkü bazı diplomatlar —bizimkiler arasında bunlar fazladır— kendilerini hep Metternich devrinde sanırlar. Modern anlayış sahipleri, artık dostlukların başka ilişkilerle sağlamlaştırıldığını bilenlerdir. Fransa için, Türkiye bakımından, kültür ilişkileri bunların önemlileri arasındadır. Teknolojik işbirliği, ortak işletmeler gibi..

Galatasaraylılık ruhunu yapanlar arasında Fransız «esaslı hoca»larının yeri çok önemlidir. Başka liselerde de bunların, «bizden» olanların hiç unutulmaz. Haydarpaşa'nın, İstanbul lisesinin, başka okulların kim bilir kaç tane «Fizikçi filan»ı, «Coğrafyacı falan»ı vardır.. Galatasarayda bunların bir kısmı, derslerin bir kısmı fransızca okutulduğu için Fransızdır.

Bunlar, Galatasarayda artık kalmadı.

Hemen bir noktayı söyleyeyim: Böyle hocalar, dünyada kalmadı. Kaldıysa da pek azaldı. Prototipi ünlü roman ve film kahramanı Mr. Chips tarafından şahıslandırılan, kendini mesleğine ve öğrencilerine adamış kimseler nerede? «Hoca»lar, her yerde «Öğretmen» oldular! Dünya değişiyor ve hiç bir itirazım yok, iyi yönde değişiyor. Ama Galatasaray gibi bir müessesede, Fransız «hoca»sına ihtiyaç var. Bir ruhun ateşini sürdürmek için..

Bu satırların tercümesi kendisine sunulduğunda Büyükelçi Vaurs'un, eğer hikâye fransızcada varsa, «Böylesini bulsam..» diye gülümsediğini görür gibi oluyorum. Hikâyeyi ben ona anlatırım. Fransanın, Fransa içinde kendisine, o eski tip «hoca»yı bulamadığım bilmiyor değilim. Ama Büyükelçi, devletine Türkiyenin ve dolayısıyla İstanbulda Galatasarayın, Ankarada Tevfik Fikret Lisesinin önemini anlatsın. Gönderilecek iyi hoca Türkiye'de, Fransa için, Fransa'da olacağından daha yararlı olacaktır.

Fransız Hükûmeti bu iki okula, Galatasaray ile Ankaranın Tevfik Fikret'ine «yedek subay öğretmen» sevkiyatından vazgeçsin —veya bunların sayısını azaltıp «hoca» adedini çoğaltsın— görecektir ilişkiler, kültürle hiç ilgisi olmayan dünyalık işlerde dahi nasıl hamle yapacaktır.

ŞİMDİ «Haydin pilava!.. Haydin pilava!..»

Çünkü haziranın ilk pazarı, pilavcı Galatasaraylıların pilav günüdür.